

Utdanningsplan for spesialiteten indre medisiner ved Sørlandet sykehus HF

Om utdanningsvirksomheten

Sørlandet sykehus HF (SSHF) er Agders største kompetansebedrift med over 7000 ansatte fordelt på ulike lokasjoner, hvorav rundt 280 er Leger i spesialisering (LIS) 2/3. SSHF er områdesykehus for Agder med en befolkning på over 311 000 innbyggere, og har behandlingstilbud innen fysisk og psykisk helse og avhengighetsbehandling. De somatiske sykehusene ligger i Arendal, Kristiansand og Flekkefjord, og psykiatriske sykehusavdelinger er lokalisert i Arendal og Kristiansand. I tillegg har vi distriktpsikiatriske enheter og barne- og ungdomspsykiatriske enheter i Kristiansand, Lindesnes, Kvinesdal, Farsund, Flekkefjord, Arendal, Lillesand, Grimstad og Tvedestrand.

Per 2025 tilbyr vi LIS-utdanning innenfor 34 ulike spesialiteter.

Om avdelingen/seksjonen i SSHF

SSHF har spesialister innen alle de indremedisinske spesialitetene. Ved SSK og SSA er de indremedisinske avdelingene seksjonerte, mens SSF har en felles indremedisinsk seksjon delt i ulike fagspesifikke grupper.

Innlagte pasienter rutes som hovedregel til riktig tentativ seksjon/gruppe, og ved behov konsulteres andre aktuelle relevante spesialister. Det jobber spesialister i indremedisin på alle tre lokalisasjoner og det behandles indremedisinske pasienter på alle tre sykehusavdelingene, i tillegg til at det drives utstrakt poliklinisk virksomhet.

Poliklinisk virksomhet er i hovedsak tilknyttet de respektive indremedisinske spesialitetene (tidligere subspecialitetene).

Læringsarenaer i spesialiteten

I Kristiansand er det ansatt spesialister i alle de indremedisinske spesialitetene. Det er egne seksjoner for lunge, infeksjon, hjerte, gastro, geriatri, endo/nefro og hematologi. Vaktsjiktet er 2-delt, dvs. at nye LIS 2/3 alltid vil ha en mer erfaren LIS med seg på vakt. Begge sjikt er 11-delt. Det er tilgjengelig bakvakter i generell indremedisin og kardiologi hele døgnet, men de har hjemnevakt etter kl. 19 og er da tilgjengelig på telefon. De rykker ut ved behov. I tillegg er det 1-2 LIS-1 på. Revmatologisk seksjon ligger også under medisinsk avdeling og hospitering både her og på nevrologisk avdeling vil bli aktuelt for mange LIS ulla utdanningsløpet.

I Arendal er det spesialister i alle de indremedisinske spesialitetene unntatt infeksjonsmedisin. Vaktsjiktet er todelt, med både erfaren og mindre erfaren LIS2/3 i tilstedevakt døgnet rundt. Vaktturnusen er 10-delt i begge sjikt. I tillegg er det 1 LIS-1 på vakt. Det er tilgjengelige bakvakter i generell indremedisin i tillegg til noninvasiv og invasiv

kardiologisk bakvakt. I Arendal har medisinsk avdeling ansvar for akutt nevrologi, LIS konferer med vakthavende nevrolog i Kristiansand ved behov. Felles for Kristiansand/Arendal og Flekkefjord er skopivakt som gjennomfører akutt-skopi ved behov for det.

Flekkefjord sykehus er lokalsykehus for omtrent 40000 innbyggere vest i Vest-Agder, og øst i Rogaland, og er det minste, men eldste, av de tre sørlandssykehusene. Sykehuset dekker det meste av generell indremedisin, i tillegg til en del spesialisert utredning og behandling innen lungesykdommer, kardiologi, gastroenterologi og geriatri. Sengeposten har en egen seksjon for lindrende behandling, og en seksjon for slagbehandling. Sykehuset har dialyseavdeling, og en onkologisk dagenhet som samarbeider tett med Senter for Kreftbehandling i Kristiansand, og som gjennomfører omtrent 2000 medisinske onkologiske behandlinger årlig. LIS2/3 går for tiden i 8-delt vakt. LIS 1 går i tilstedevakt, mens LIS2/3 nattestid har passiv vakt med inntil 15 min responstid. Overlege, som for tiden går i 6-delt vakt, er til stede i visittider formiddag og kveld i helgene, og ellers tilgjengelig pr telefon, med lav terskel for utrykning ved behov. Vi samarbeider tett både med anestesipersonell og kirurgisk avdeling lokalt, og med relevante avdelinger ved SSK, SSA, SUS, og til dels OUS.

Om utdanningsløpet/-ene

Ved SSHF vil en kunne fylle alle læringsmålene innen indremedisin del 2 og del 3 indremedisin. Det er derfor ikke påkrevd med noen sentral tjeneste ved universitetssykehus. Alle læringsmålene i del 2 og del 3 kan fylles både i Kristiansand og Arendal, og de fleste kan også fylles i Flekkefjord.

Det legges til rette for hospiteringer på de relevante avdelingene LIS trenger for å fylle sine læringsmål (for eksempel ved nevrologisk avdeling SSK for læringsmål innen akutt nevrologi).

LIS i del 3 indremedisin som begynner i Flekkefjord vil trenger minst ett år ved en større indremedisinsk avdeling for å få tilfredsstilt kravene til læringsmål innen grenspesialitetene, samt skaffe erfaring fra en større intensivovervåkingsavdeling (både tjeneste ved SSK og SSA vil bli godkjent, forutsatt at øvrige læringsmål tilfredstilles der). SSF har skriftlig avtale med SSK og SSA som sikrer plass til rotasjon for spesialisering, både i generell indremedisin, og grenspesialisering.

Introduksjon av nye LIS

Nye LIS 2 læres opp i bruk av journalsystem/elektronisk kurve, og introduseres til vaktarbeid gjennom følgevakter inntil både vi og LIS2 er trygge på vaktkompetanse. For å sikre kjennskap til sentrale rutiner ved akuttmedisinske tilstander meldes LIS2 opp til et nettkurs der helseforetakets viktigste prosedyrer mtp akutt indremedisin er samlet. I Kompetanseportalen/Dossier vil LIS-legene få tildelt elektroniske læringsmålsplaner i tråd med ønsket spesialisering, i tillegg til lokalt utarbeidede kompetanseplaner (eksempelvis for vaktkompetanse, veiledningskompetanse, medisinsk-teknisk utstyr mv). Flekkefjord har i tillegg en egen læringsmålsplan innen ultralydkompetanse, hvor LIS2 sertifiseres i DVT-ultralyd, FAST og RUSH.

Teoriundervisning

Interundervisning:

Internundervisningsprogrammet legger opp til å dekke de læringsmål der internundervisning inngår som læringsaktivitet i utdanningsplanen i løpet av en 3-års syklus. Både læringsmål for indremedisin del 2 og 3 dekkes i løpet av denne tidsperioden.

- I Kristiansand gjennomføres felles morgenmøter inkludert undervisning med forskjellige indremedisinske temaer i 30 min, tre dager i uken, samt egen undervisning i hver indremedisinsk spesialitet i 45 minutter hver fredag morgen. Onsdager er det felles undervisning for alle legene i HFet i 30 min.
- I Arendal er det 30 min morgenundervisning tirsdag til torsdag, og 45 min seksjonsvis undervisning hver fredag. Mandager er det felles undervisning for alle legene i HFet i 30 min. I Flekkefjord foregår undervisningen på morgenen 3 dager i uken: tirsdager, torsdag og fredager internundervisning på medisinsk avdeling. Når relevant kobler vi oss opp mot fagspesifikke undervisningstema ved SSK. Det gjennomføres også strukturert undervisning i ultralyd (ekkokardiografi, UL pleura, UL abdomen/urinveier, venekompresjonsultralyd mv) 2 timer 6 ganger pr år, og annethvert år gjennomføres opplæring i tolking av lungefunksjonsdiagnostikk (spirometri/bodypletysmografi/diffusjonstesting) for LIS-legene, NIV mm.
- På alle seksjonene er det også felles MDT-møter for eksempel i kreftdiagnostikk som LIS har mulighet og oppfordres til å delta på.

Kurs:

Vi legger til rette for at LIS-legene får gjennomføre relevante og nyttige kurs, som hovedregel 5 kursdager hvert semester både i LIS2 og LIS3-delen av spesialiseringen. LIS søker selv relevante kurs for utdanningen, og søker fri fra avdelingen når kurset avvikles. Kurs innvilges slik at LIS får gjennomført de kursene som inngår som læringsaktiviteter i spesialiseringen i løpet av spesialiseringstiden, og dersom driften tillater det, kan LIS-legene også delta på andre relevante kurs.

Simulering og ferdighetstrening

Vi har de siste årene satset på å øke simulering/ferdighetstreningen, og utdannet flere nye fasilitatorer ved alle tre lokalisasjoner.

- I Kristiansand gjennomføres regelmessige BEST-øvinger i medisinske casescenarioer i tillegg til hjertestansøvelser og AHLR-øvinger.
- I Arendal gjennomføres også regelmessige BEST-øvinger, hjertestansøvelser, AHLR-øvinger og hjerneslagøvinger.
- I Flekkefjord gjennomføres medisinske team-øvelse/trombolyseteam-øvelse to ganger pr måned, og vi har årlig AHLR-øving. I tillegg kommer barnelege samt fasilitator fra SSK regelmessig for å trene barne-team med personell som går i vakt. Medisinsk bakvakt deltar i Flekkefjord som undersøkende leger i vurderingsteam traume – det gjennomføres derfor slike simuleringsøvelser hver måned, i tillegg til regelmessig ferdighetstrening på deler av traumeteamene.

Vi planlegge å øke simuleringstrening på alle tre lokalisasjoner fremover, for å få dekket læringsaktivitetene i LIS2-utdanningen.

Akademisk kompetanse og forskningsaktivitet

Vi har lang erfaring med å inkludere pasienter i ulike forskningsprosjekter på de ulike medisinske avdelingene. Foretaket har økt satsingen på forskning, blant annet ved å opprette 5 internfinansierte PhD-stillinger årlig de siste årene, og flere LIS-leger har blitt rekruttert. Det legges til rette for at LIS-leger som er interesserte skal få delta i forskning, og forskning vektlegges også i internundervisningsprogrammet.

Forskningsseksjonen ved SSHF er organisert under Fagavdelingen. Seksjonen legger til rette for forskere, særlig med tanke på doktorgradsløp, godkjenne forskningsprosjekter og påse at regler for god forskningsetikk følges.

Felles kompetansemål (FKM)

Felles kompetansemål er en integrert del av LIS-utdanningen ved SSHF. Hver spesialitet sørger for at relevante læringsmål oppnås gjennom klinisk praksis, internundervisning og gruppeveiledning.

Det er utarbeidet flere lokale læringsaktiviteter som skal sikre nødvendig opplæring i enkelte læringsmål for FKM. Dette inkluderer både heldagskurs, filmer og e-læring.

Det er også tilgjengelig flere e-læringskurs og podcaster som er utarbeidet regionalt og/eller nasjonalt.

Administrasjon og ledelse er et anbefalt kurs for LIS, og arrangeres i alle fire helseregioner, minimum to ganger per år i hver region. [Her](#) kan man finne langtidsplaner over kurs.

Organisering av veiledning, supervisjon og kompetansevurdering

Veiledning

LIS skal få tildelt veileder ved oppstart i sin stilling ved SSHF. Det skal legges til rette for at første veiledningssamtale finner sted innen de første 3 ukene. Det skal videre settes av 1 veiledningstime i arbeidsplanen per måned.

Minst hver 6. måned skal det gjennomføres en progresjonssamtale med oppdatering av LIS-ens individuelle utdanningsplan.

SSHF har utarbeidet en egen kompetanseplan for veiledere som inneholder informasjon knyttet til spesialistforskriften, nasjonal veileder og retningslinjer. Det er også utarbeidet en egen lokal funksjonsbeskrivelse for veilederrollen.

Veileder for LIS 2/3 skal være godkjent spesialist i en av spesialitetene med felles faglig plattform for utdanningens andre del eller i den aktuelle spesialiteten for utdanningens tredje del. Veiledere skal ha gjennomgått veiledningskurs som arrangeres lokalt.

Det skal skrives referat fra veiledningssamtalene i Kompetanseportalen.

Tid til veiledning legges inn i arbeidsplan + timebøker for veileder og LIS2/3-lege, slik at vi sikrer at det er satt av tid til fast oppfølging. Dette gjennomføres en gang pr mnd på alle tre lokalisasjoner. I tillegg drives nokså utstrakt ad-hoc-veiledning når det dukker opp relevante problemstillinger. LIS2/3 får – i tillegg til kurs, internundervisning - i snitt 4 timer/uke til faglig fordypning.

Supervisjon

LIS2/3 superviseres i relevante prosedyrer og ferdigheter, både i form av planlagt undervisning (for eksempel ultralydferdigheter, ved polikliniske prosedyrer som inngår som lærings-/ferdighetsmål), og ad-hoc, både i vaksammenheng, på poliklinikken, og på avdelingen. På alle tre seksjoner går LIS vitsett og superviseres da av relevant indremedisinsk overlege. Det blir gjennomført daglige previsitter på alle tre lokasjoner. LIS har også en del poliklinikk der de superviseres av relevant indremedisinsk overlege.

Kompetansevurdering

LIS skal vurderes systematisk gjennom hele utdanningsløpet. Kompetanseportalen brukes for å dokumentere læringsaktiviteter og oppnådde læringsmål. Det vil være angitt på hver læringsaktivitet om du skal sende læringsaktiviteten til godkjenning hos din veileder, en supervisor, et evalueringskollegium eller om det kun er egenregistrering av gjennomført læringsaktivitet. Når læringsaktiviteter er gjennomført og LIS, i samarbeid med sin veileder, anser læringsmålet som oppnådd, sendes dette til avdelingsleder for endelig godkjenning. Godkjenning av læringsmål kan også gjøres med støtte i avdelingens evalueringskollegium. Noen avdelingsledere har delegert godkjenningen av læringsmål til annen person. SSHF har utarbeidet en egen mal for evalueringskollegium. Malen er bygget på Helseidirektoratets veileder i vurdering av kompetanse hos leger i spesialisering og baserer seg spesielt på vurderingsverktøyene Mini-CEX og NOTSS.

Individuell utdanningsplan (IUP)

For å sikre at LIS har progresjon i utdanningen skal LIS i samarbeid med veileder opprette en individuell utdanningsplan (IUP). Leder er ansvarlig for at dette gjøres innen 3 uker etter tiltredelse, og planen skal oppdateres hvert halvår. Dette gjelder både ved fast og midlertidig ansettelse.

Det er utformet en egen kompetanseplan «SSHF – dokumentasjon individuell utdanningsplan LIS» i Kompetanseportalen. Her skal LIS laste opp IUP hvert halvår. Tidligere planer vil da også ligge tilgjengelig.

IUP skal inneholde oppdatert informasjon om overordnet utdanningsløp, læringsmål, kurs, internundervisning og fremdriftsplan for kommende halvår. Planen kan ligge til grunn for veiledningssamtaler og til bruk i vurderingskollegium. Den vil også gi viktig

informasjon til leder for planlegging av rotasjoner innad i foretaket og gjennomstrømningsstilling til andre samarbeidende foretak.

Faglige rammer og kvalitet

I Kristiansand er det satt av 4 timer til faglig fordypning per uke for LIS, og alle LIS er invitert til faglige møter (røntgenmøter, MDT-møter etc) ved seksjonene. Alle LIS har også ansvaret for minst 1 internundervisning årlig, som oftest flere. Ferdige spesialister opparbeider seg rett til overlegepermisjon som avtalt i overenskomsten, og det legges til rette for at man kan dra på konferanser og nasjonale møter i de ulike fagene.

Arendal og Flekkefjord, har samme struktur som Kristiansand, det eneste som skiller er at LIS har hele fordypningsdager lagt inn i arbeidsplanen.

Utdanningsutvalg og utdanningsansvarlig overlege

I Kristiansand består utdanningsutvalget per nå av 4 overleger, inkludert utdanningsansvarlig overlege, samt 2 LIS. Det avholdes møter ca 4 ganger årlig, samt en del ad hoc-møter per mail ved behov.

I Arendal har utdanningsansvarlig overlege jevnlig dialog med LIS 2-3 som er ansvarlig for undervisningsplan i tillegg til de andre utdanningsansvarlige overlegene i subspecialitetene.

I Flekkefjord har utdanningsansvarlig overlege ansvar for undervisningsplan og har egen plan for månedlig gruppeveiledning med LIS2-3. Det er jevnlig dialog med LIS2-3 og overleger for å tilby best mulig utbytte av utdanningsløpene for den enkelte LIS.

Tillitsvalgte

Kristiansand velges det tillitsvalgt blant LIS samt 1 vara, og tillitsvalgt inviteres inn i møter på seksjonsledernivå og har et tett samarbeid med avdelingsledelsen for å ivareta LIS' interesser. Det er også et tett samarbeid mellom tillitsvalgt og utdanningsansvarlig overlege når det gjelder planlegging av gruppeveiledning og mer strukturert opplæring av LIS2-3 i avdelingen.

I Arendal er det jevnlig møter med alle LIS, med tillitsvalgt og avdelingsleder, der man går gjennom utfordringer som gjelder vaktarbeid og utdanning. Tillitsvalgt for LIS holder møter to ganger i måneden hvor utdanningsansvarlig overlege deltar månedlig for tettere samarbeid og dialog.

I Flekkefjord er det jevnlig møter med LIS og tillitsvalgt, noen ganger deltar avdelingsleder andre ganger ikke. Temaer er vaktarbeid og utdanning samt tilrettelegging ved behov.

Kontakt

For spørsmål om spesialistutdanningen i indremedisin ved SSHF ta kontakt med Sheila M. Jensen, overlege medisinsk avdeling, telefon: 37014200.

Evaluerings- og revisjonsplan for utdanningsplanen

10.10.25